

Cuprins

Noiembrie 2019, simbolistica urnei mobile.	
Vara lui 2025 – sfârșitul	7
Amintiri din copilărie.	
La Oltenița. Origini controversate și multietnice	27
Când mătușa este bucătăreasa Anei Pauker, un tânăr studios pleacă la Moscova, unde nu se știe dacă s-a întâlnit sau nu cu un anume Mihail Gorbaciov	51
Cariere politică sub Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu	75
Marginalizarea și începutul unei legende	83
„Cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă...“:	
Decembrie 1989 și „Revoluția furată“	104
„Eu, bolșevicul“: o altă perspectivă asupra celor trei mandate la Cotroceni, trecând prin Mineriade și drumul spre UE și NATO	157
În loc de epilog: Interviu din <i>Playboy</i> sau...	
de la Nina la Marilyn	189
Lămuriri bibliografice	202

Noiembrie 2019, simbolistica urnei mobile. Vara lui 2025 – sfârșitul

Pe 1 aprilie 2019, Ion Iliescu a fost internat la Institutul de Urgență pentru Boli Cardiovasculare „Prof. Dr. C.C. Iliescu“ din București. În timp, boala sa de inimă s-a agravat, astfel încât, în toamna aceluiași an, a fost silit să-și exercite dreptul de vot în condiții speciale, ulterior nemaifiind văzut în public, iar zvonurile despre un iminent deces intensificându-se.

„Duminică, 10 noiembrie 2019. Fostul președinte Ion Iliescu va vota duminică, în primul tur al alegerilor prezidențiale, folosind urna mobilă“, au declarat pentru Mediafax surse oficiale. „În cursul acestui an, Ion Iliescu, în vârstă de 89 de ani, a fost internat de mai multe ori la Spitalul Elias din București, din cauza problemelor cardiace. Ultima dată, fostul președinte al României a fost internat în unitatea spitalicească în luna octombrie. Ultima apariție publică a lui Ion Iliescu a fost în vara lui 2017, când s-a prezentat la Parchetul General, fiind citat de procurori în Dosarul Revoluției.“

Culmea ironiei, singurul președinte pe care l-a dat stânga după 1989 era silit de condiția precară a sănătății sale să apeleze la urna mobilă pentru a-și exercita dreptul de vot la ... alegerile prezidențiale. La o nouă serie de alegeri pe care stânga avea să le piardă la scor!

„Cu voia dumneavoastră, dragi tovarăși, ultimul pe listă“, Ion Iliescu a preluat frâiele Revoluției Române din decembrie 1989, confiscând mișcarea populară în folosul a ceea ce credea el pe atunci că urma să fie socialismul cu față umană, de inspirație gorbaciovistă. În Duminica Orbului din mai 1990, avea însă să fie ales prima oară președinte al unei țări care gusta deja, masochist, savoarea amară a capitalismului sălbatic. În 1992, câștiga un al doilea mandat. În 1996, forțând limitele Constituției, candida a treia oară, dar era înfrânt de reprezentantul Opoziției de dreapta, profesorul universitar Emil Constantinescu. În anul 2000, acesta totuși se va declara „învingător de Serviciile Secrete“ și va renunța să mai concureze, iar Ion Iliescu revenea pentru un al treilea și ultim mandat la Palatul Cotroceni, după faimoasa mascaradă a ajungerii în turul al doilea al alegerilor prezidențiale a extremistului de stânga Corneliu Vadim Tudor. După aceea candidații dreptei – Traian Băsescu și Klaus Iohannis – aveau să facă legea timp de două decenii în fața nefericiților urmași iliescieni Adrian Năstase, Mircea Geoană, Victor Ponta și Viorica Vasilica Dăncilă. În tot acest interval, rolul de eminență cenușie al liderului istoric al stângii se va fi diminuat constant, acesta rămânând finalmente doar un personaj de decor, ba chiar unul amenințat cu arestarea pentru presupusele infracțiuni împotriva umanității din decembrie 1989.

Însă povestea teribilă a ultimului și controversatului magnat (neo)comunist cunoscuse alte episoade cutremurătoare încă din prima jumătate a veacului trecut, urmate de peregrinarea – pe linie de partid și de stat – de la Oltenița la București, cu semnificative escale la Moscova, Phenian, Timișoara și Iași, dar și cu întâlniri pline de consecințe cu personaje precum Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov.

Practic, odată cu dispariția din prim-planul politicii autohtone a lui Ion Iliescu, România începea să se rupă de trecut, fără a fi reușit totuși să-și cicatrizeze rănilor istorice. Iar urna mobilă folosită pe 10 noiembrie 2019, la trei decenii după tragicele momente de la finalul anului 1989, prefigura simbolic o urnă funerară, dar una care nu se referea propriu-zis la un om

în sine, ci, mai degrabă, la o întreagă epocă pe care acesta a reprezentat-o din felurite perspective...

Chiar dacă, forțat de boli și de vârsta înaintată, s-a retras din viața publică, periodic Ion Iliescu avea să puncteze anumite momente-cheie ale devenirii societății românești contemporane. Inclusiv, pe 19 mai 2025, după victoria în alegerile prezidențiale a altui candidat de dreapta în fața unui extremist, Ion Iliescu avea să puncteze într-un mesaj de felicitare: „Vă adresez cele mai sincere felicitări pentru încrederea pe care poporul român v-a acordat-o prin alegerea dumneavoastră în cea mai înaltă funcție a statului. Victoria dumneavoastră exprimă o aspirație profundă a cetățenilor pentru o conducere responsabilă, onestă și orientată spre viitor“, se arăta în mesajul pe care Ion Iliescu l-a postat pe blogul său. Ion Iliescu își exprima atunci speranța într-un mandat „marcat de echilibru, respect pentru valorile democratice și grijă față de bunăstarea tuturor românilor“, el invocând experiența acumulată de noul președinte în administrație, precum și implicarea constantă a lui Nicușor Dan în viața publică. Primul președinte de după Revoluția din 1989 invita partidele să-l susțină pe noul președinte, invocând contextul economic și internațional: „România traversează o perioadă complexă, cu provocări economice, sociale și geopolitice deosebite. Tocmai de aceea este esențial ca toate forțele politice democratice să conlucreze, să lase deoparte spiritul conflictual și să sprijine instituția prezidențială în efortul de a asigura stabilitate, continuitate și direcție clară pentru țară“. În context, Ion Iliescu considera că noul șef al statului trebuie să arate un angajament clar în consolidarea democrației și a parcursului european al țării. „Sunt convins că veți exercita această responsabilitate cu demnitate și cu simțul datoriei față de națiune. Vă doresc mult succes în îndeplinirea misiunii pe care v-ați asumat-o și puterea de a rămâne fidel idealurilor de echitate socială și progres“, a conchis fostul președinte.

Ulterior, pe 19 iunie 2025, când starea sănătății sale se agravase și era internat la Spitalul „Agrippa Ionescu“ (Spitalul SRI), Ion Iliescu i-a

acordat totuși un amplu interviu emulului său Ionuț Vulpescu, parlamentar și fost ministru al Culturii. Acesta l-a întrebat pe Ion Iliescu de ce l-a felicitat pe Nicușor Dan după ce a câștigat alegerile prezidențiale. „De ce nu aș fi făcut-o? Cred că într-o țară occidentală, educată, nimeni nu întreabă pe nimeni de ce felicită un individ care câștigă alegerile, indiferent că îți place de el sau nu“, a răspuns fostul președinte. Ion Iliescu a subliniat că s-ar fi bucurat „să fi câștigat un candidat PSD și să fi felicitat un al doilea președinte de stânga al României, dat de PSD“ și a punctat: „Trebuie să existe o eleganță între ocupanții fotoliului de la Cotroceni. Unii aleg să felicite și să dea prin aceasta un vot de încredere, și să exprime o matură considerație unui tânăr Președinte, alții aleg să își exprime susținerea ca și când ar mai fi la butoane și ar avea ceva de jucat. Am mai spus-o și cu alte ocazii, instituția fostului Președinte ar trebui folosită și recunoscută“, a adăugat Ion Iliescu. Acesta a mai subliniat că, în alte state, dialogul dintre „foștii Președinți și actualul Președinte nu este o chestiune de cutumă formală, ci un sprijin real“. „Un fost Președinte e întotdeauna un consilier mai bun decât poate fi un individ care a făcut PR la o agenție toată viața lui sau care nu a depășit gradul de comunicare politică mai departe de un partid din alianță sau opoziție. Oamenii vor evalua și vor spune cine a fost un Președinte bun, cine a fost un Președinte egoist, cine a fost un Președinte pragmatic și cine a încercat, dar nu a reușit“, a mai precizat fostul președinte. Ion Iliescu mai susținea că toți foștii președinți au fost „oamenii cu cea mai mare cotă de încredere investită de popor“. „La fel de important sau chiar mai important este și ce relevanță publică mai ai la finele mandatului. Dezamăgirea la români e o temă de reflecție. Vreau să vă spun că eu am avut dialog cu toți adversarii mei politici. Mai ales cu președintele Emil Constantinescu am avut un dialog constant. Într-o vreme, și cu Băsescu. Ilf și Petrov nu e însă o corespondență eternă. Sau cel puțin nu la români“, a fost concluzia fostului șef de stat.

În perioada iunie–iulie 2025, necruțătorul diagnostic a fost confirmat oficial: cancer pulmonar. Iar, în paralel, specialiștii așteptau rezultatele

testelor genetice care ar putea influența tratamentul: fie chimioterapie, fie imunoterapie. Numai că Ion Iliescu avea 95 de ani și multiple afecțiuni cronice. Inclusiv 6 stenturi la inimă. Primele probleme au apărut pe 9 iunie. A fost internat în stare gravă, iar în săptămâna următoare a avut loc o primă intervenție. De-atunci, totul s-a derulat în regim de urgență.

Internat la Terapie Intensivă, a trecut prin două intervenții medicale complicate, în decurs de doar 48 de ore. Ambele la nivelul căilor respiratorii, menite să-i faciliteze respirația. Medicii spuneau că starea pacientului se îndrepta „spre o ușoară ameliorare” – era stabil cardiac, respira singur, dar avea nevoie de oxigen periodic și era atent monitorizat de o echipă multidisciplinară.

În contextul agravării stării de sănătate a lui Ion Iliescu, pe 4 august 2025 se anunța oficial pe site-ul Guvernului României: „Comitetul pentru organizarea funeraliilor de stat, constituit potrivit Hotărârii de Guvern nr. 112/2024, a avut astăzi o nouă reuniune de lucru pentru a stabili modul de îndeplinire a responsabilităților ce derivă din lege, în situația organizării ceremoniilor funerare naționale“. O întâlnire similară avusese loc și cu două săptămâni înainte, când instituțiile care alcătuiesc Comitetul au punctat obligațiile care le revin, dar și etapele organizării și modul de colaborare între ele. Comitetul pentru organizarea funeraliilor de stat este alcătuit din reprezentanți ai Administrației Prezidențiale, Secretariatului General al Guvernului, Cancelariei Prim-Ministrului, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Apărării Naționale, Secretariatului de Stat pentru Culte, Serviciului de Protecție și Pază.

Întrunirea de luni, 4 august, avea loc după ce sâmbătă, 2 august, conducerea Spitalului Clinic de Urgență „Agrippa Ionescu” a transmis că starea de sănătate a fostului președinte Ion Iliescu (95 de ani) s-a deteriorat și este una critică, „cu instalarea disfuncțiilor multiple de organe, cu afectare respiratorie severă și rezervă ventilatorie semnificativ redusă“. Spitalul a menționat, în anunțul postat pe pagina oficială de Facebook, că fostul președinte beneficia de terapie intensivă maximală. Luni dimineață, 4 august,

unitatea medicală a actualizat informațiile și a precizat că „starea generală a pacientului se menține la fel de gravă, cu afectarea severă a funcției respiratorii și persistența disfuncțiilor multiple de organe“. Ion Iliescu se afla în continuare în secția de Terapie Intensivă, sub îngrijire medicală avansată, sub supravegherea echipei medicale multidisciplinare. Fostul președinte fusese internat în 9 iunie la Spitalul „Agrippa Ionescu“ (instituție a Serviciului Român de Informații) din București, iar medicii l-au diagnosticat cu cancer pulmonar. Pacientul a suferit ulterior mai multe proceduri medicale din cauza problemelor respiratorii. Starea de sănătate a fostului președinte al României, Ion Iliescu, s-a agravat în perioada următoare.

Guvernul român transmitea că procedura de organizare a funeraliilor de stat prevede ca, în cazul decesului unui fost președinte al României, comunicarea publică a decesului se realizează la nivelul Cancelariei Prim-Ministrului, prin purtătorul de cuvânt al Guvernului. Ministerul Afacerilor Externe (MAE) este cel care comunică oficial despre deces în exterior, tuturor misiunilor diplomatice și reprezentanților organizațiilor internaționale acreditate în România, respectiv misiunilor diplomatice ale României din străinătate. Reprezentanții Executivului au precizat că procedura privind organizarea funeraliilor de stat a fost declassificată de Guvern în spiritul transparenței, „pentru ca cetățenii și mass-media să aibă acces la detalii organizatorice privind organizarea funeraliilor de stat“.

Lucrurile apoi s-au precipitat. Un bucureștean anunța că a văzut repetiții pentru funeraliile lui Ion Iliescu. Internautul a încărcat și imagini de la fața locului, iar acestea au făcut înconjurul internetului. Anunțul a fost făcut marți, 5 august 2025, la ora 11:40: „Au început repetițiile“. Acesta spunea că repetițiile pentru funeralii erau efectuate de Regimentul 30 Gardă „Mihai Viteazul“. Ca să demonstreze că așa se întâmpla, acesta a încărcat și o imagine, dar și un clip video de la fața locului.

După lege, chiar dacă unii specialiști nu sunt de acord cu modul în care ea se aplică, Ion Iliescu trebuia să aibă parte de funeralii de stat, inclusiv de onoruri militare. Legea nr. 215/2016 spune clar că orice fost președinte al

României este înmormântat cu funeralii de stat. Asta înseamnă că înmormântarea este organizată de Guvern și include ceremonii oficiale, cum ar fi onorurile militare. În plus, se pot da și alte decizii oficiale, cum ar fi stabilirea unei zile de doliu național. Organizarea înmormântării este făcută de Ministerul Apărării și de Biserica Ortodoxă sau de altă biserică, în funcție de religia persoanei. În cazul lui Ion Iliescu, nu se știa exact cine se va ocupa de partea religioasă, pentru că el nu a spus niciodată clar dacă aparține vreunei biserici. La împlinirea vârstei de 80 de ani, într-un interviu acordat revistei *Kamikaze*, politicianul rămăsese fidel convingerilor sale (non-)religioase și a declarat că nu crede în Dumnezeu, ci „în forța omului”. Despre Mântuitor, Iliescu spunea că „Iisus a fost un rebel” pentru că a fost primul care „și-a permis să spună că toți oamenii sunt egali”. Întrebat de reporter dacă Mântuitorul a fost de stânga, Ion Iliescu a răspuns: „Iisus este o figură, din acest punct de vedere, caracteristică pentru o anumită evoluție a gândirii umane, pentru o societate mai bună, mai dreaptă, benefică tuturor”.

Ceremonia funebră include Garda de Onoare și salve de armă sau de tun. Potrivit legii, sicriul cu trupul neînsuflețit este expus în locuri publice importante, cum ar fi Palatul Cotroceni sau Ateneul Român, pentru ca oamenii să își poată lua rămas-bun.

Înainte de a fi avut loc, înmormântarea fostului președinte cu funeralii naționale născuse deja un scandal uriaș. Printre vocile cele mai ferme care contestau ideea de a-i acorda lui Iliescu onoruri de stat se numărau reprezentanți ai fostului aparat diplomatic și personalități din televiziune sau mediul online, care aminteau de acuzațiile grave ce au planat asupra omului politic de-a lungul anilor. În mod special, erau readuse în actualitate procesele privind Revoluția din 1989 și Minerialele, în care fostul președinte a fost implicat, fiind acuzat, alături de alți oficiali din epocă, de „crime împotriva umanității”.

Fostul ministru al Afacerilor Externe, Teodor Baconski, s-a numărat printre cei care au criticat organizarea de funeralii naționale pentru

primul președinte de după 1989. Potrivit diplomatului, o ceremonie de stat putea fi percepută ca o ignorare a acestor momente tulburi din istoria recentă a României și ca un afront adus victimelor evenimentelor sângeroase de la finalul anilor '80 și începutul anilor '90. În același timp, exista însă și o altă parte a societății care considera că, indiferent de acuzațiile aduse, rolul istoric al lui Iliescu ca președinte în momente-cheie ale statului român justifica o formă de recunoaștere oficială la finalul vieții sale. În plus, o sursă neconfirmată oficial menționa că dorința expresă a fostului președinte ar fi fost ca, după deces, trupul său să fie incinerat. Informația nu a părut deloc credibilă. Fostul lider FSN/PDSR/PSD a recunoscut că este ateu, dar nu s-a lepădat de practicile creștin-ortodoxe. Mai mult decât atât, fostul președinte al României își ales încă din timpul vieții locul de veci: Cimitirul Sfânta Vineri, din București. Acolo sunt înmormântați și alți foști șefi ai PCR. Dar finalmente s-a optat pentru Cimitirul Militar Ghencea III.

Liderul interimar al UR, Dominic Fritz, vorbea în mesajul său de condoleanțe despre sistemul postcomunist pe care l-a patronat fostul președinte. „Moartea lui Ion Iliescu este dureroasă nu din cauza plecării sale, ci pentru că ne lasă cu atâtea răni deschise. Da, a avut un rol important, în ultimul lui mandat, în orientarea strategică a României spre NATO și Uniunea Europeană – o direcție care ne definește și astăzi. Dar nu putem trece sub tăcere – da, nici astăzi – suferința celor care au plătit cu sânge la Revoluție și Mineriate pentru dreptul la libertate și democrație. Nu putem trece sub tăcere faptul că a patronat un sistem postcomunist ale cărui tentacule ne frânează încă azi. Mulți încă așteaptă dreptatea. Iar Ion Iliescu a luat cu el și răspunsuri la întrebări care frământă încă societatea. Dumnezeu să-l ierte! Iertarea celor cărora le-a luat din speranță, din libertate și din prosperitate nu va putea veni fără dreptate și adevăr. Iar până atunci, soarta României va depinde nu doar de cei care ne conduc, ci și de fiecare dintre noi. De capacitatea noastră de a confrunta și vindeca rănila trecutului. Și de curajul nostru de a genera, din această confruntare, energie pentru a construi viitorul.“

Ulterior, USR a precizat că se opune ideii organizării de funeralii naționale și că nu va lua parte la aceste activități.

„Nu îmi cereți să îl plâng pe Ion Iliescu“, scria pe 5 august 2025 și europarlamentarul Gheorghe Falcă, fost primar al Aradului în perioada 2004–2019. „Istoria nu ține cont de numărul anilor trăiți, ci de fapte! Iar faptele regimului condus și patronat de Ion Iliescu au avut un rezultat direct și imediat: ne-a ținut, pe toți, pe loc, vreme de decenii. Dacă ar fi trecut Punctul 8 de la Timișoara (document la realizarea căruia am fost martor direct, fiind prezent în Piața Operei când s-a citit și participând la întâlnirile Societății Timișoara când s-a redactat), Ion Iliescu și alții ca el nu ar mai fi putut candida niciodată, și România ar fi fost scutită de răul pe care l-a făcut: corupția endemică, privatizările frauduloase, tunurile și închegarea mafiiilor transpartinice. Toate acestea s-au născut sub umbrela protectoare a mandatelor lui de președinte (trei! ...) și/sau lider de partid, apoi întreținute, cu fidelitate, de urmașii lui politici.

Când scriu aceste rânduri, Ion Iliescu se pregătește să treacă în veșnicia în care ne-a spus, ironic, că nu crede, și nu pot să nu îmi amintesc primul meu contact direct cu el. Era în 1992. Eu eram președintele Convenției organizațiilor studențești din Timișoara, ales după doi ani de implicare în mișcarea studențească, începută în Decembrie 1989, militând pentru drepturile studenților, dar și pentru a duce mai departe voința adevăraților revoluționari din Timișoara. Adversarul nostru era, în mod clar, Ion Iliescu. În toamna lui 1992 organizasem o grevă și mitinguri pentru drepturile studenților. Într-o zi, am fost chemat la decanat: la telefon era președintele Iliescu. M-a întrebat direct ce intenții avem cu greva și protestele. Mi-a spus că «nu e momentul», că «nu trebuie să ne vindem țara» și că suntem «influențați de forțe externe care vor destabilizarea României». Urmau alegerile prezidențiale și, în logica lui, lupta pentru drepturile studenților era echivalentă cu trădarea națională!... I-am răspuns că sunt născut la Brad, moș autentic, și că știu foarte bine ce înseamnă valorile naționale, că tocmai pentru ele luptam.

Trei zile mai târziu, la ora 7:00 dimineața, doi polițiști băteau la ușa camerei mele din cămin. Am fost dus la Miliție și interogată timp de șase ore. Îmi cereau să spun ce acțiuni plănuim. Eu vorbeam despre drepturile studenților, ei mă împingeau spre zona politică. Totul era sub controlul lui Iliescu. Am avut noroc, pentru că profesorii fuseseră martori la conversația telefonică, iar presa liberă din Timișoara – îmi amintesc de curajul doamnei Brândușa Armeanca – și parlamentarii PNȚCD din Timiș au denunțat abuzul.

Ion Iliescu voia să pară în exterior un democrat, dar nu era. Nu putea fi. Era un comunist convins, iar comunismul și democrația sunt ca uleiul și apa: nu se amestecă. Una dintre primele dovezi? A venit repede și a fost un episod rușinos care a zguduit țara: pe 25 decembrie 1990, Regele Mihai, venit cu pașaport diplomatic danez, a primit viză pentru 24 de ore ca să participe la slujba de Crăciun la Curtea de Argeș. Pe drum, poliția l-a oprit și l-a escortat înapoi la aeroport, forțându-l să-și părăsească țara. Aproape în oglindă cu momentul 1947... Și mulți români au aplaudat!

În 1990, după 50 de ani de comunism, poporul român era deconectat de lume și vulnerabil la manipulările celor din jurul lui Iliescu. Puțini au înțeles atunci mesajul autentic al lui Ion Rațiu, omul care le spunea românilor că ar lupta până la ultima picătură de sânge pentru dreptul lor de a nu fi de acord cu el. Eu l-am votat pe Rațiu și am votat PNL ca partid. Dar 85% l-au votat pe Iliescu. Sloganul «Nu ne vindem țara» al FSN-ului suna mai bine decât un apel la pluralism. Și așa Punctul 8 de la Timișoara a fost îngropat, iar România a ratat ocazia unei rupturi reale cu comunismul și oligarhia de partid.

Iliescu și-a consolidat puterea prin minciună (transformarea FSN-ului în partid), violență (mineriadele), diversiune (imaginea falsă de lider salvator). Minerii infiltrați de securiști au lovit, umilit și alungat studenți și civili din Piața Universității sub aplauzele unei părți a populației. De aceea opoziția față de ceea ce reprezenta Iliescu m-a determinat ca, în 1995, după ce mi-am terminat studiile și în cariera profesională am ajuns